

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos Seimui
Gedimino pr. 53
01109 Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybei
Gedimino pr. 11
01103 Vilnius

Valstybinio socialinio draudimo fondo
valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo
ministerijos
Konstitucijos pr. 12, 09308 Vilnius

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos ir darbo ministerijai
A. Vivulskio g. 11, 03610 Vilnius

VALSTYBINIO AUDITO IŠVADA

2015 m. rugsėjo 24 d. Nr. FA-P-10-7-26

Vilnius

Mes atlikome Valstybinio socialinio draudimo fondo 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių bei fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams per 2014 metus auditą.

Vadovybės atsakomybė

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos vadovas arba jo įgaliotas administracijos vadovas yra atsakingas už konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus, konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą, ir Valstybinio socialinio draudimo fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumą ir jų naudojimą įstatymų nustatytiems tikslams bei efektyvią vidaus kontrolę.

Auditoriaus atsakomybė

Mūsų pareiga, remiantis atliktu auditu, pareikšti nuomonę dėl Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių bei dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyboje ir jai pavaldžiose įstaigose.

Auditą atlikome pagal Valstybinio audito reikalavimus, Tarptautinius audito standartus ir Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus, kuriuose nurodyta auditą planuoti ir atlikti taip, kad būtų gautas pakankamas užtikrinimas dėl konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių tinkamo ir teisingo pateikimo bei dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams. Audito metu surinkome įrodymus, kuriais pagrindėme šiuos vertinimus: fondo apskaitos sistemos ir metodų, įskaitant vadovybės atliktus apskaitinius įvertinimus; konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių duomenų, šių rinkinių parengimo ir pateikimo; fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams. Manome, kad surinkti audito įrodymai suteikia pakankamą pagrindą pareikšti auditoriaus nuomonę.

Sąlyginės nuomonės dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio pagrindas

Neištaisius 2012 metų audito ataskaitoje nurodytų apskaitos klaidų dėl delspinigių ir socialinio draudimo išmokų apskaitai netaikomo kaupimo principo, konsoliduotajame 2014-12-31 finansinių ataskaitų rinkinyje nurodyti neteisingi duomenys: finansinės būklės ataskaitoje negalėjome patvirtinti 220 545,4 tūkst. Lt trumpalaikių atidėjinių, 1 895,8 tūkst. Lt kitų gautinų sumų teisingumo; veiklos rezultatų ataskaitoje negalėjome patvirtinti 6 402,2 tūkst. Lt finansinės ir investicinės veiklos pajamų, 60 518,2 tūkst. Lt nuvertėjimo ir nurašytų sumų sąnaudų teisingumo (ataskaitos 3.1.1 skirsnis, 47–49 psl.).

Fondo valdybos teritoriniai skyriai pensijų kaupimo dalyvių lėšomis mokamas papildomas įmokas, kurios nėra socialinio draudimo įmokos, neteisingai laikė pagrindine fondo veikla ir priskyrė socialinių įmokų pajamoms, todėl 2014-12-31 konsoliduotojoje finansinės būklės ataskaitoje nurodyti 5 772,2 tūkst. Lt didesni gautini mokesčiai ir socialinės įmokos, o kitos gautinos sumos – šia suma mažesnės (ataskaitos 3.1.2 skirsnis, 49–50 psl.).

Fondo valdyba 2014 m. finansavimo sąnaudas sumažino praėjusio ataskaitinio laikotarpio nepanaudotų lėšų suma, todėl konsoliduotojoje 2014-12-31 veiklos rezultatų ataskaitoje finansavimo sąnaudos nurodytos 18 492,1 tūkst. Lt mažesnės (ataskaitos 3.1.3 skirsnis, 50 psl.).

Sąlyginė nuomonė dėl konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, Valstybinio socialinio draudimo fondo 2014 metų konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys rodo tikrą ir teisingą Valstybinio socialinio draudimo fondo ir jai pavaldžių įstaigų finansinę būklę 2014 m. gruodžio 31 d., 2014 metų veiklos rezultatus, grynojo turto pokyčius ir pinigų srautus pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus.

Sąlyginės nuomonės dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pagrindas

Taisant ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais padarytas pajamų apskaitos klaidas, metinėje biudžeto vykdymo ataskaitoje neteisingai pateiktos su šių metų biudžeto vykdymo rezultatais nesusijusios pajamos, todėl 2014-12-31 Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto vykdymo pajamų ir išlaidų ataskaitoje veiklos pajamos padidintos 1 915,5 tūkst. Lt (ataskaitos 3.2.1 skirsnis, 50–51 psl.).

Dėl neištaisyty 2011, 2012 ir 2013 m. auditų metu nustatytų biudžeto vykdymo apskaitos klaidų, susijusių su praėjusio ataskaitinio laikotarpio nepanaudotų lėšų likučio, pajamų ir išlaidų apskaita, fondo biudžeto vykdymo pajamų ir išlaidų ataskaitoje pagal 2014-12-31 duomenis pateikti neteisingi duomenys: nurodytos 18 492,1 tūkst. Lt mažesnės veiklos sąnaudos, gali būti nurodytos mažesnės socialinio draudimo išmokų (kurias teisė gauti įgyjama anksčiau, nei pateikiamas prašymas) ir neatgautinų ir abejotinai atgautinų sumų išlaidos ir atgautų į ankstesnių metų išlaidas iškeltų abejotinai atgautinų sumų pajamos; negalime patvirtinti, kad 5 206,6 tūkst. Lt delspinigių pajamų nurodyta teisingai (ataskaitos 3.2.2 skirsnis, 51–52 psl.).

Sąlyginė nuomonė dėl konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, Valstybinio socialinio draudimo fondo 2014 metų konsoliduotųjų biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengtas ir pateiktas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą.

Sąlyginės nuomonės dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams pagrindas

Fondo valdyba 7,5 mln. Lt nedarbo socialinio draudimo išmokų nepagrįstai išmokėjo asmenims, kurie buvo atleisti iš darbo Nedarbo socialinio draudimo įstatymą įgyvendinančiuose Vyriausybės nutarimu patvirtintuose Nedarbo socialinio draudimo išmokų nuostatuose nenurodytais atleidimo pagrindais (ataskaitos 1.2.1.1 skirsnis, 17–21 psl.).

Fondo valdyba ir jos Utenos skyrius neužtikrino teisingo duomenų apie asmenims išmokėtas kitų šalių kompensuotinas nedarbo draudimo išmokas nustatymo ir prašymų kompensuoti šias išmokas pateikimo laiku ES reglamentuose nustatytais terminais, todėl fondas neteko galimybės iš kitų šalių atgauti 2014 metų I pusmetį išmokėtų nedarbo draudimo išmokų (ataskaitos 1.2.1.2 skirsnis, 21–22 psl.).

Skirtingų įstatymų nuostatų tarpusavio nesuderinamumas lėmė tai, kad fondui nebuvo skirta papildomų valstybės biudžeto asignavimų banko palūkanoms padengti, todėl 2014 m. iš komercinių bankų paimtų paskolų palūkanos – 2 957,4 tūkst. Lt – buvo sumokėtos fondo lėšomis (ataskaitos 1.2.2.2 skirsnis, 24–25 psl.).

Pensijų kaupimo sistemos dalyvių lėšomis mokamos papildomos įmokos nėra priskiriamos prie fondo pajamų ir išlaidų, tačiau fondas mažiausiai 5,8 mln. Lt draudėjų nepervestų papildomų įmokų pensijų kaupimo bendrovėms nepagrįstai pervėdė iš valstybinio socialinio draudimo išmokoms skirtų pajamų. Fondo valdyba, iš draudėjų negavusi visos apskaičiuotos pensijų įmokų sumos, papildomas įmokas nepagrįstai įskaito pirmumo teise lyginant su socialinio draudimo įmokomis (ataskaitos 1.2.3 skirsnis, 27–29 psl.).

Fondo valdyba, teritoriniai skyriai ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerija fondo patikėjimo teise valdomą turtą valdė nesilaikydami su valstybės turto valdymu susijusių teisės aktų reikalavimų, nes perdavė turtą naudotis kitiems subjektams panaudos pagrindais pažeisdami Valstybės turto perdavimo panaudos pagrindais laikinai neatlygintinai valdyti ir naudotis tvarkos aprašo nuostatas; perdavė turtą panaudos pagrindais panaudos gavėjui ilgesniam, nei prašyta, terminui; fondo valdyba apmokėjo kitiems fiziniams ir juridiniams asmenims perduoto naudotis nekilnojamojo turto draudimo išlaidas – 1,2 tūkst. Lt (ataskaitos 2.1 poskyris, 29–33 psl.).

Fondo valdyba 1 494,5 tūkst. Lt vertės paslaugas įsigijo pažeisdama Viešųjų pirkimų įstatyme nustatytą draudimą dirbtinai riboti tiekėjų konkurenciją, nes nepagrindė tiekėjų konkurenciją

mažinančio ir dėl to pirkimo kainą didinančio vieno iš kvalifikacijos reikalavimų reikalingumo. Taip pat fondo valdyba nustatė neaiškias mokėjimo už perkamas paslaugas sąlygas, dėl to mes negalėjome įsitikinti, ar pagrįstai už paslaugas sumokėta 263,4 tūkst. Lt suma (ataskaitos 2.2.2 poskyris, 35–37 psl.).

Fondo valdyba nesilaikė Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų ir nenustatė aiškių pašto paslaugų viešojo pirkimo ir sutarčių sąlygų, todėl nekontroliavo, kaip tiekėjas laikėsi paslaugos teikimo terminų, taip pat nesaugojo ir nepateikė patikimos informacijos apie tiekėjo sutartyse numatytą 1 527,5 tūkst. Lt vertės įsipareigojimų įvykdymą laiku, todėl negalėjome įsitikinti, kad fondo valdyba tiekėjo atžvilgiu pagrįstai netaikė sutartyje numatytų sankcijų (ataskaitos 2.2.3 skirsnis, 37–40 psl.).

Nesant teisės aktais reglamentuoto maksimalaus fondo administravimo įstaigų veiklos sąnaudų dydžio ir pareigos užtikrinti fondo lėšų naudojimo teisėtumą, ekonomiškumą, efektyvumą ir rezultatyvumą, fondo administravimo įstaigos net ir esant deficitiniam fondo biudžetui įsigijo nebūtinai, teisės aktais nereikalaujamas paslaugas, kurių asignavimų valdytojai dėl ribotų valstybės biudžeto asignavimų neįsigytų, taip fondo lėšas panaudodamos neracionaliai ir nesilaikydamos Biudžetinių įstaigų įstatyme nustatytos pareigos užtikrinti racionalų ir taupų lėšų naudojimą:

- nepagrįstai motyvuodama techninėmis priežastimis ir darbuotojų užimtumu fondo valdyba neįsigijo apie 15 mln. Lt per metus leidžiančios sutaupyti paslaugos ir už įstatyme nustatytas nemokamas fondo lėšų apyvartos operacijas 2014 m. sumokėjo 15,5 mln. Lt (ataskaitos 2.2.1 skirsnis, 34–35 psl.);
- įsigijusi pašto paslaugas informuoti pensijų gavėjus apie jiems paskirtas kompensacijas, fondo valdyba registruotu paštu kartu siuntė su pensijų kompensavimu nesusijusią ir neprivalomą teikti informaciją, o už įsigytą paslaugą sumokėjo 239,3 tūkst. Lt brangiau (ataskaitos 2.2.3 skirsnis, 37–40 psl.);
- turėdama pakankamai žmogiškųjų išteklių fondo valdyba už 108,9 tūkst. Lt įsigijo konsultacijas apskaitos ir finansinių ataskaitų rinkinio sudarymo klausimais atitinkamų specialistų pareigybių aprašymuose įvardytoms ir teisės aktuose Finansų ministerijai pavestoms funkcijoms atlikti (ataskaitos 2.2.5 skirsnis, 42–43 psl.);
- pagal nepakankamai aiškiai parengtas pirkimo sąlygas fondo valdyba iš privačios bendrovės įsigijo 35,0 tūkst. Lt vertės pastatų fizinės apsaugos audito paslaugas, nors tokios funkcijos yra nustatytos fondo valdybos darbuotojų pareigybių aprašymuose. Atlikus fizinės apsaugos auditą, buvo nustatyta tam tikrų fondo valdybos pastatus ir teritoriją saugančių privačių saugos bendrovių teikiamų paslaugų trūkumą, tačiau fondo valdyba netaikė sutartyse numatytos atsakomybės už netinkamą šių paslaugų teikimą (ataskaitos 2.2.6 skirsnis, 43–44 psl.);
- nepriėmus motyvuoto sprendimo dėl rizikos veiksnių ir tikimybės užsikrėsti liga buvimo, fondo administravimo įstaigos 3,8 tūkst. Lt fondo lėšų sumokėjo už skiepėjimo nuo gripo paslaugas, kurias teikti teisės aktai neįpareigoja. Be to, savanoriško skiepėjimo išlaidų nepriskyrė darbuotojų gautoms pajamoms natūra ir jų neapmokestino įstatymų nustatyta tvarka. Fondo administravimo įstaigos už 2,1 tūkst. Lt įsigiję darbuotojų profilaktinių sveikatos patikrinimų paslaugas, neužtikrino, kad šios paslaugos būtų teikiamos teisės aktų nustatytoje vietoje (ataskaitos 2.2.7 skirsnis, 44–46 psl.).

Sąlyginė nuomonė dėl fondo lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams

Mūsų nuomone, išskyrus poveikį, kurį turi sąlyginės nuomonės pagrindą sudarantys dalykai, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba ir jai pavaldžios įstaigos visais reikšmingais atžvilgiais 2014 metais fondo lėšas ir turtą valdė, naudojo, disponavo jais teisėtai ir naudojo įstatymų nustatytiems tikslams.

Valstybinio audito išvadą teikiame kartu su valstybinio audito ataskaita ir pridedame audituotų Valstybinio socialinio draudimo fondo konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinių kopijas.

Valstybės kontrolierius

Arūnas Dulkys